

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL of the journal / URL časopisu: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Author(s) / Autor(i): Vladimír Müller
Article / Článok: Národný záujem v Európskom parlamente: homogénnosť hlasovania slovenských poslancov Európskeho parlamentu
Publisher / Vydavateľ: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica
DOI: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2023.26.1.8-25>

Recommended form for quotation of the article / Odporúčaná forma citácie článku:

MÜLLER, V. 2023. Národný záujem v Európskom parlamente: homogénnosť hlasovania slovenských poslancov Európskeho parlamentu. In *Politické Vedy*. Vol. 26, no. 1, pp. 8-25. ISSN 1335 – 2741. Available at: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2023.26.1.8-25>

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

Journal *Politické vedy* is provided under the conditions of Creative Commons Attribution 4.0 International CC BY 4.0. / Časopis *Politické vedy* je publikovaný na základe podmienok Creative Commons Attribution 4.0 International CC BY 4.0.

NÁRODNÝ ZÁUJEM V EURÓPSKOM PARLAMENTE: HOMOGENNOSŤ HLASOVANIA SLOVENSKÝCH POSLANCOV EURÓPSKEHO PARLAMENTU¹

NATIONAL INTEREST IN THE EUROPEAN PARLIAMENT: VOTING HOMOGENEITY OF SLOVAK MEMBERS OF THE EUROPEAN PARLIAMENT

Vladimír Müller*

ABSTRACT

This paper analyses the voting behavior of all Slovak members of the European Parliament since 2004 when Slovakia entered the EU until June 2022. Scholarly work has shown that MEP's voting behavior is traditionally driven mainly by political party group membership and not by national origin. Nationality still has its importance, however only a secondary one in MEP's voting decisions. Our aim is to identify policy areas where Slovak MEPs tend to vote similarly on a national basis. We applied the agreement index formula on every roll-call vote of the European Parliament during 2004 - 2022 for Slovak MEPs and sort them into policy area categories. Results showed the highest voting cohesion in international trade, budget, and regional development. The lowest voting cohesion was demonstrated in gender equality, petitions, and development. In general, the economic policy areas tend to have higher voting cohesion of Slovak MEPs than other policy areas. This paper opens up a set of questions for further research about the causes of the voting behavior of Slovak MEPs.

Key words: European Parliament, Slovak MEPs, Roll-call Vote, Agreement Index

Úvod

Európsky parlament (EP) je jednou z dvoch inštitúcií Európskej únie, ktoré

* Mgr. Vladimír Müller, PhD. pôsobí ako odborný asistent na Katedre medzinárodných vzťahov a diplomacie, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Kuzmányho 1, 974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika, e-mail: vladimir.muller@umb.sk.

DOI: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2023.26.1.8-25>

¹ Článok bol vypracovaný v rámci projektu VEGA 1/0437/20 – Potenciál a limity zahraničnej politiky Slovenskej republiky v rámci vonkajších vzťahov EÚ.

ratifikujú jej legislatívu. V doterajšej histórii európskej integrácie zaznamenáva Európsky parlament graduálne posilňovanie svojich právomocí, pričom ostatný nárast kompetencií Európskeho parlamentu sa uskutočnil nadobudnutím účinnosti Lisabonskej zmluvy. V súčasnosti je súhlas Európskeho parlamentu nutný k výraznej väčšine legislatívnych aktov, čo pri presadzovaní záujmov musia zohľadňovať nielen predstavitelia Európskej komisie, ale aj predstavitelia členských štátov a tiež záujmových skupín.

Zloženie Európskeho parlamentu je určené výsledkami demokratických volieb do EP, ktoré sa konajú vo všetkých členských štátoch. Voliči si vyberajú poslancov iba v rámci svojho štátu, pričom ich počet je presne určený zmluvami. Voliči nemajú priestor ovplyvniť zloženie poslancov z iného štátu. Poslanci EP počas piatich rokov svojho mandátu pôsobia v rámci európskej frakcie (politické skupiny), ktorá sa následne usiluje o naplnenie svojich politických priorít, ktoré vychádzajú z ich ideologických preferencií. Európsky parlament nie je inštitúciou, ktorá by mala primárne reprezentovať národné záujmy členských štátov. Na to slúži Rada EÚ, kde jednotliví rezortní ministri, veľvyslanci, diplomati a experti členských štátov strážia práve tieto záujmy.

V prípade Európskeho parlamentu je ale možné pozorovať určitú dichotómiu: činnosť a fungovanie poslancov EP je organizované okolo celoeurópskych politických skupín. Zároveň ale demokratická legitimita každej poslankyne a poslanca EP vychádza od voličov v rámci domovského štátu. V prípade mnohých politických opatrení sa ale môže stať, že celounijné riešenie presadzované niektorou politickou frakciou sa dostane do konfliktu s národnými záujmami štátov. Ako sa pri hlasovaní v pléne následne rozhodne poslankyňa/poslanec EP? Bude naplňovať preferencie svojej politickej strany a frakcie, ktorá rozhoduje o jeho pozícii v EP, alebo voličov zo svojho štátu, vďaka ktorým získal svoj mandát?

Cieľom autora v tomto príspevku je zamerať sa na prejavy tohto fenoménu v prípade poslankyň a poslancov EP za Slovenskú republiku a identifikovať zákonitosti ich hlasovaní počas celého doterajšieho členstva SR v EÚ. Autor sa bude usilovať o identifikáciu politických oblastí, v ktorých majú slovenskí poslanci EP tendenciu hlasovať jednotne a takisto o identifikáciu oblastí, kde majú tendenciu hlasovať rozdielne. Jednotnosť hlasovania môže práve indikovať prítomnosť národného záujmu v danej konkrétnej oblasti.

Podnet pre autorov výskumu vyvolala badateľná absencia akademických zdrojov analyzujúcich činnosť poslancov EP zo SR. Doterajšie výskumy sú zväčša orientované na výsledky volieb do EP a vysvetľovanie nízkej voličskej

účasti, prípadne v súvislosti s analýzou jednotnosti hlasovania sa SR objavuje iba ako súčasť väčšej skupiny štátov (celá EÚ alebo V4) skúmaných v kratšom časovom horizonte jedného volebného obdobia². Príspevok prináša, na rozdiel od podobných štúdií z minulosti, zameranie iba na SR v dlhšom časovom horizonte rokov 2004 – 2022. Práve uchopenie problematiky skrz analýzu činnosti poslancov iba z jedného štátu počas dlhšieho časového obdobia ponúka vhodnejší rámec pre identifikáciu prítomnosti národných záujmov tohto štátu v rámci hlasovaní EP. Predkladaný článok má ambíciu prispieť k odbornej diskusii v rámci problematiky reprezentácie záujmov SR v priestore EÚ.

1. Špecifiká hlasovaní v Európskom parlamente

Doterajší výskum hlasovaní európskeho parlamentu presvedčivo preukázal, že najvýraznejší vplyv na rozhodovanie poslancov EP má (už od roku 1979, kedy sa uskutočnili prvé voľby do Európskeho parlamentu) členstvo v európskej frakcii, ktoré značne prevyšuje národnú príslušnosť. (Hix et al., 2005; Hix, Noury, 2009; Ringe, 2009) A hlavné deliace línie rozdeľujúce hlasovania jednotlivých poslancov EP spočívajú najmä v ľavicovej/pravicovej politickej orientácii (Hix, Noury, 2009; Cencig, Sabani, 2017), prípadne v straníckej orientácii v spektre pro-EÚ/anti-EÚ (Otjes, van der Veer, 2016) a nezanedbateľná je aj príslušnosť k národnej strane, ktorá môže byť významnejšia ako príslušnosť k európskej frakcii. (Willumsen, 2022) Žiaden z uvedených výskumov nepotvrdil pozíciu národnej príslušnosti poslancov EP ako dominantného faktora, ktorý by ovplyvňoval ich hlasovanie a rozhodovanie.

Skúmanie výsledkov hlasovania EP je pre výskumníkov relatívne vďačná téma. Fungovanie Európskeho parlamentu poskytuje vzhľadom na svoju veľkosť, počet politických frakcií, množstvo prerokovávaných otázok a oblastí a úroveň transparentnosti množstvo cenných dát a informácií, ktoré sú využiteľné v mnohých oblastiach analýzy a výskumu súčasnej európskej integrácie. Ide najmä o záznamy hlasovaní všetkých poslancov EP, kde je možné analyzovať rozličné aspekty zmien a vývoja ich preferencií.

V Európskom parlamente je možné sa stretnúť s niekoľkými typmi hlasovania:

- 1) hlasovanie zdvihnutím ruky – obvyklé hlasovanie podľa rokovacieho poriadku EP, kde predsedajúci na základe rýchleho vizuálneho sčítania

² Konkrétne príklady sú uvedené v ďalších častiach textu.

určí výsledok

- 2) elektronické hlasovanie – spočítanie hlasov riadi elektronický systém, ktorý ukáže iba počty jednotlivých hlasov, nie je zaznamenaná informácia o tom, ako hlasoval každý jeden poslanec EP
- 3) hlasovanie podľa mien (roll-call vote) – pri tomto hlasovaní sú zaznamenané a archivované nielen počty ale aj každé konkrétne hlasovanie všetkých členov EP
- 4) tajné hlasovanie – zaznamenávajú sa iba počty hlasov, konkrétna preferencia voľby poslanca EP nesmie byť identifikovateľná (Európsky parlament, 2022)

Pre výskum sú najcennejšie práve hlasovania podľa mien (roll-call vote). V minulosti bol podiel tohto typu hlasovania na celkovom počte všetkých hlasovaní približne tretinový, pričom dodnes môže ľubovoľná politická skupina alebo 5% celkového počtu poslancov EP požiadať, aby sa hlasovanie o ktorejkoľvek otázke konalo touto formou. Od roku 2009 je táto forma povinná pre všetky finálne hlasovania o legislatíve a od roku 2014 je povinná aj pre nezáväzné rezolúcie pléna EP. (Cencig, Sabani, 2017)

Z dôvodov jej nízkeho celkového podielu a rovnako aj nenáhodného charakteru niektorí autori (Carrubba et al., 2006) uvádzali, že využívanie výsledkov roll-call hlasovania pri výskume nie je vhodné a môže viesť ku skresleným záverom neodrážajúcim realitu. Avšak novšie príspevky analyzujúce už spomínané reformy z roku 2009 a 2014 (Kaniok, Mocek, 2017; Hix et al., 2018) uvádzajú, že neskoršie dáta vychádzajúce z hlasovania podľa mien majú iba veľmi nízku úroveň skreslenia v súvislosti s celkovou situáciou v Európskom parlamente.

Uvedené poznatky sú pre stanovený výskum kľúčové, nakoľko autor vychádza z niekoľkokrát potvrdenej tézy o sekundárnej pozícii národnej príslušnosti pri hlasovaní, a taktiež pri analýze časového obdobia 18 rokov musí akcentovať fenomén zvyšujúcej sa dôležitosti roll-call hlasovania. Výskum z tohto pohľadu nemá ambíciu korigovať alebo nahrádzať zistenia z už spomínaných zdrojov, ale skôr obohatiť ich o národnú dimenziu v prípade Slovenskej republiky. Jeho prínos nebude mať iba čisto národný kontext, ale môže byť hodnotným aj z medzinárodného pohľadu, pretože zmapuje prevalenciu národného záujmu malého stredoeurópskeho členského štátu v EP, čo môže byť využiteľné pri rozsiahlejších porovnávaniach nielen v akademickej sfére.

1.1 Slovenská dimenzia európskeho parlamentarizmu

Slovenská republika vstúpila do EÚ v roku 2004 v rámci najväčšieho rozširovania spolu s ostatnými deviatimi štátmi, prevažne z bývalého východného bloku. V rovnakom roku sa aj po prvýkrát v histórii uskutočnili na území SR voľby do Európskeho parlamentu a následne prvých 14 poslancov zasadlo do pléna Európskeho parlamentu. Samotné voľby do EP v nových členských štátoch vykazovali znaky tzv. „volieb druhého radu“ (Kovář, 2014), ktoré sa od národných celoštátnych parlamentných volieb líšia vo viacerých ukazovateľoch. V prípade SR ale tieto znaky platia v obmedzenom rozsahu (Gyárfášová a Henderson, 2018), čo naznačuje odlišné (de)motivácie voličov ako v iných štátoch.

V rámci odbornej literatúry je možné nájsť diela reflektujúce výsledky volieb do EP a taktiež stranické zloženie slovenských poslankyň a poslancov v EP, a to aj v súvislosti so súčasným (deviatym) zložením EP. (Rybář, 2020) Absentujú ale aktuálnejšie diela analyzujúce činnosť slovenských poslancov EP. Výnimku tvoria tie, ktoré ich činnosť mapujú v rámci väčších skupín (celá EÚ alebo V4) a v rámci kratšieho časového obdobia. (Cencig, Sabani, 2017; Zapletalová, Komínková, 2020)

V podmienkach Slovenskej republiky sa doteraz uskutočnilo štvoro volieb do EP a pri každých voľbách sa SR umiestnila z pohľadu volebnej účasti vždy na poslednom mieste spomedzi všetkých členských štátov EÚ. Najnižšia účasť činila 13,05% (2014) a najvyššia 22,74% (2019). (Kancelária EP v SR, 2019) Táto zložka demokratickej legitimity jednotlivých slovenských poslankyň a poslancov EP je z absolútneho, ale aj relatívneho pohľadu výrazne nižšia oproti starším členským štátom zo západnej časti EÚ.

Do konca roka 2022 bolo pre SR dostupných 54 volebných mandátov, ktoré boli vykonávané 39 osobami. Do nadobudnutia účinnosti Lisabonskej zmluvy mala SR 14 mandátov v EP, po redukcii počtu kresiel v dôsledku nadobudnutia účinnosti Lisabonskej zmluvy v roku 2009 ich počet klesol na 13 a následne, po dokonaní brexitu, sa ich počet opäť zvýšil na 14.³

³ K zvýšeniu počtu poslancov po brexite v podmienkach SR sa viaže udalosť nazývaná *Lexmann paradox*. Ide o nevhodne nastavenú formuláciu Volebného zákona upravujúcu prepočítavací vzorec na prerozdelenie mandátov. V jej dôsledku politická strana KDĽ ziskala až do dokonania brexitu jeden poslancový mandát, zatiaľ čo strana SaS s nižším počtom hlasov získala poslancové mandáty dva. Poslankyňa Miriam Lexmann mala odložený začiatok svojho mandátu aj napriek tomu, že kandidáti z volebne slabších politických strán nastúpili do EP v riadnom termíne otvorenia nového funkčného

Príslušnosť slovenských poslancov EP k jednotlivým európskym frakciám vykazuje stabilné zákonitosti. Najsilnejšie zastúpenie majú Európska ľudová strana a Sociálni demokrati. Ostatné politické frakcie neboli medzi slovenskými poslancami EP reprezentované v každom volebnom období. Jednotlivé počty sú uvedené v tabuľke 1, ktorá zobrazuje príslušnosť poslancov k frakciám ku koncu daného volebného obdobia. Vzhľadom na nie úplne dokonalú koreláciu medzi programami a prioritami slovenských politických strán a európskych frakcií sa aj v prípade slovenských poslancov EP vyskytlo niekoľko zmien, kedy sa daný jednotlivec rozhodol zmeniť svoju európsku politickú príslušnosť. Nejde o rozšírený fenomén, ale napr. v prípade 9. zloženia EP zmenili svoju príslušnosť dvaja poslanci.

Tabuľka 1: Príslušnosť slovenských poslancov EP k jednotlivým európskym frakciám

Volebné obdobie	6. EP (2004 – 2009)	7. EP (2009 – 2014)	8. EP (2014 – 2019)	9. EP (2019 – 2022)
EPP	8	6	6	4
PES/S&D	3	5	4	3
ALDE/REE		1		4
EFD		1		
ECR			3	1
NI	3			2

Zdroj: vlastné spracovanie

Z pohľadu jednotlivých čísel je možné konštatovať, že voliči SR preferujú zväčša „eurooptimistické“ politické strany. Euroskeptické strany dosahujú tradične výrazne nižšie volebné výsledky. Pri pohľade skrz prizmu kritérií mäkkého a tvrdého euroskepticizmu (Kaniok, Komínková, 2022) možno konštatovať, že SR mala v doterajšej histórii 4 poslancov, ktorých možno z hľadiska politickej príslušnosti zaradiť k mäkkému euroskepticizmu (ECR) a 3 poslancov, ktorých možno zaradiť ku tvrdému euroskepticizmu (1 poslanec za EFD a dvaja nezávislí v rámci 9. EP). Zaradenie troch nezávislých poslancov v rámci 6. EP nie je jednoznačné a vyžaduje si hlbšiu a podrobnejšiu analýzu. Takisto na rozdiel od iných západoeurópskych štátov v rámci SR absentuje relevantná strana zelených. Z tohto dôvodu doteraz nikto zo SR nebol súčasťou

obdobia. Ak by strana KDH vo voľbách do EP získala o 371 hlasov menej (!), tak priamo získava dva poslanecké mandáty. (Kerekes 2019) Ústavný súd SR sťažnosť v tejto veci neprijal a ani po 2,5 ročnom období o nej nerozhodol.

európskej skupiny Zelených EFA.

Pri pohľade na tabuľku č. 1 je možné vidieť, že posledné zloženie EP má za strany SR omnoho pestrejšie stranické zloženie, ako tomu bolo v predošlých obdobiach. Či ide iba o výnimočnú udalosť alebo o trend, bude možné rozhodnúť po uskutočnení nasledujúcich volieb do EP. Súčasná fragmentovanosť slovenských politických strán na národnej úrovni ale naznačuje, že pôjde o trend.

2. Metodika výskumu

Na identifikáciu politických oblastí, v ktorých by mohli slovenskí poslanci v Európskom parlamente demonštrovať určitú tendenciu hlasovať jednotne, využívame voľne prístupný dataset využívajúci údaje zozbierané v rámci iniciatívy *VoteWatch Europe*, ktorý zdokumentoval všetky hlasovania podľa mien (roll-call votes) v Európskom parlamente. (Hix et al., 2022) Z tohto datasetu využívame dáta týkajúce sa šiesteho (2004 - 2009), siedmeho (2009 - 2014), ôsmeho (2014 - 2019) a deviateho (2019 - 2022) zloženia EP. Teda iba tých, v ktorých boli, alebo sú prítomní aj slovenskí poslanci. V prípade posledného zloženia EP dataset obsahuje všetky hlasovania podľa mien končiac hlasovaním o obchodnom nástroji zakazujúcom produkty vyrobené nútenou prácou zo dňa 9. 6. 2022.

Pri výskume vychádzame z už potvrdenej premisy, že hlasovania poslancov EP sú primárne determinované členstvom v európskej politickej skupine. Preto neanalyzujeme hlasovania slovenských poslancov EP v tomto kontexte. Našu pozornosť zameriavame iba na jednotnosť hlasovania v národnom kontexte. Z datasetu extrahujeme všetky výsledky hlasovaní slovenských poslancov (39 osôb) za všetky volebné obdobia (4 volebné obdobia a 54 mandátov) a tie následne využívame pri výpočte indexu súhlasu (*Agreement Index*). Metódu na výpočet indexu súhlasu vyvinuli S. Hix, A. Noury a G. Roland v roku 2005. (Hix et al. 2005) Vzorec na výpočet indexu je nasledovný:

$$AI_i = \frac{\max\{Y_i, N_i, A_i\} - \frac{1}{2}[(Y_i + N_i + A_i) - \max\{Y_i, N_i, A_i\}]}{(Y_i + N_i + A_i)}$$

AI_i je hodnota indexu, ktorý môže dosiahnuť hodnotu v intervale 0 až 1. Y_i predstavuje počet odovzdaných hlasov za daný návrh (Yes), N_i predstavuje počet hlasov proti danému návrhu (No) a A_i predstavuje počet hlasov vo forme zdržal/a sa alebo nehlasoval (Abstain/Didn't vote).

V prípade jednotného hlasovania všetkých sledovaných poslancov dosiahne index hodnotu 1, pričom nezáleží, či hlasovali za, proti alebo sa zdržali, pokiaľ hlasovali jednotne. Naopak, ak počty hlasov sú rovnomerne rozdelené medzi všetky tri možnosti, tak index bude mať hodnotu 0. Konkrétny príklad: z 15 sledovaných poslancov sa pri hlasovaní č. 1 všetci vyslovili proti danému návrhu. T.j. index sa rovná hodnote 1. Pri hlasovaní č. 2 sa piati poslanci vyslovili za, piati poslanci sa vyslovili proti a piati poslanci sa zdržali hlasovania. V tomto prípade *A_i* sa rovná hodnote 0. Pri hlasovaní č. 3 hlasovalo 10 poslancov za daný návrh, ale piati poslanci hlasovali proti. Hodnota indexu sa v tomto prípade rovná 0,5. Tento index nemožno stotožňovať s percentuálnym chápaním hlasovania. Index o hodnote 0,5 neznamená, že polovica poslancov hlasovala rovnako. Vzhľadom na tri možnosti hlasovania hodnota 0,5 znamená, že až dve tretiny poslancov hlasovalo v danej veci rovnako.

Na rozdiel od pôvodného článku sme do vzorca do položky *zdržal sa* (*Abstain*) započítali aj poslancov s výsledkom *nehlasoval*. Ide o členov EP, ktorí v deň hlasovania boli na pracovisku, avšak pri hlasovaní nestlačili žiadne volebné tlačidlo. K tomu ich mohli viesť úmyselné, ako aj neúmyselné dôvody. Avšak výsledok tejto činnosti je rovnaký ako v prípade zdržania sa hlasovania. Dlhodobu neprítomnosť poslancov na schôdzi sme do výpočtu indexu nerátali.

V rámci nášho výskumu sme daný vzorec aplikovali na každé jedno hlasovanie v rámci využitého datasetu, čím sme získali 36 871 indexov, ktoré sme následne roztriedili podľa jednotlivých funkčných období EP a podľa politických oblastí, do ktorých dané hlasovania spadali. Európsky parlament momentálne rozlišuje 21 oblastí. Takéto triedenie nám následne umožnilo vypočítať aritmetický priemer všetkých hodnôt indexov v rámci danej oblasti a tieto hodnoty porovnať v rámci jednotlivých volebných období a zároveň celkovo v rámci celej histórie prítomnosti slovenských poslancov v Európskom parlamente.

3. Výsledky

Výsledky výskumu sú zosumarizované v Tabuľke č. 2, ktorá mapuje jednotnosť hlasovania slovenských poslancov EP v rámci jednotlivých období a oblastí a v tabuľke č. 3, ktorá sumarizuje celé doterajšie pôsobenie slovenských poslancov v EP. Získané výsledky preukazujú očakávané trendy. Celkové priemerné získané indexy jednotlivých zložení EP sa pohybujú v intervale od 0,60 až po 0,70, čo zodpovedá podobným výsledkom z minulosti v rámci iných

skúmaných členských štátov EÚ. (Hix et al., 2005) Pre lepšiu orientáciu sú jednotlivé získané indexy diferencované farebne pre každé jedno zloženie EP. Takto je možné identifikovať oblasti, v rámci ktorých bola dosiahnutá nadpriemerná alebo podpriemerná úroveň indexu súhlasu, pričom odtieň vizuálne znázorňuje rozdiel medzi uvedenou hodnotou a priemernou úrovňou indexu slovenských poslancov v danom zložení EP.

V rámci tabuľky 2 je možné si všimnúť, že počas obdobia 7. EP došlo k diferenciacii oblasti právnych záležitostí na dve separátne kategórie: *Juridicial affairs* a *Legal affairs*. V nasledovných zloženiach EP už ostáva iba kategória *Legal affairs*. Z tohto dôvodu a pre lepšiu prehľadnosť v tabuľke 3 autor uvádza hodnoty indexov spoločne pre obe tieto kategórie.

Tabuľka 2: Jednotnosť hlasovania slovenských poslancov EP podľa oblastí a volebného obdobia

	6. EP (2004-2009)		7. EP (2009-2014)		8. EP (2014-2019)		9. EP (2019-2022)	
	Index	N	Index	N	Index	N	Index	N
Politické oblasti								
Poľnohospodárstvo	0,64109677	338	0,71137872	452	0,69081822	295	0,57131473	894
Rozpočet	0,74444194	415	0,77512303	675	0,76392392	1207	0,67412977	839
Kontrola rozpočtu	0,77341773	185	0,63655283	438	0,66349025	542	0,61943437	927
Občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci	0,63261298	510	0,68398325	436	0,63266366	769	0,56220855	1534
Ústavné medziinštitucionálne záležitosti	0,68618881	434	0,72581474	262	0,69146881	678	0,55044848	467
Kultúra a vzdelávanie	0,64913235	135	0,87319712	80	0,71021248	124	0,62614309	117
Rozvoj	0,60724584	89	0,6797791	107	0,64680458	144	0,46499396	201
Hospodárske menové záležitosti	0,60184728	413	0,7100461	565	0,72963313	872	0,62303875	768
Zamestnanosť sociálne veci	0,59220951	247	0,69220945	436	0,60728365	479	0,54992433	806
Životné prostredie a verejné zdravie	0,624108	798	0,62964158	732	0,66401528	878	0,60083266	1888
Rybolov	0,7209656	147	0,7219886	242	0,66169247	168	0,61225061	206
Zahraničná bezpečnostná politika	0,62993223	784	0,73623623	754	0,72358787	1357	0,641967	2529
Rodová rovnosť	0,57203672	127	0,60933155	259	0,48282083	404	0,47929658	653
Priemysel, výskum a energetika	0,71503219	324	0,71603895	486	0,73809699	614	0,65384636	372
Vnútorný trh a ochrana spotrebiteľa	0,70718541	260	0,76636041	141	0,62647843	219	0,71295211	302
Vnútorné predpisy EP	0,63461538	17	0,53933566	8	0,36924968	70	0,73214286	4
Medzinárodný obchod	0,64243316	253	0,71821022	397	0,80616995	493	0,75521396	146
Právne záležitosti (Juridical Affairs)	0,77387874	162	0,74201002	74				
Právne záležitosti			0,72511204	142	0,70413362	298	0,63011117	215

(Legal Affairs)								
Petície	0,65227561	26	0,57319519	17	0,47965387	129	0,5511988	143
Regionálny rozvoj	0,67369624	158	0,8707765	101	0,7662858	168	0,64441014	121
Doprava a cestovný ruch	0,66722064	377	0,7586132	157	0,72812551	344	0,76010305	327
Počet hlasovaní spolu		619 9		6961		10252		13459
Celkový priemerný index EP	0,65903911		0,70769091		0,69114948		0,60688568	
Medián indexov	0,67857143		0,76923077		0,7		0,67857143	

Zdroj: vlastné spracovanie na základe VoteWatch Europe v Hix et al., 2022

Pre formuláciu záverov je potrebné nebrať do úvahy oblasť *Vnútrojných predpisov EP*, kde sa neuskutočnil dostatočne rozsiahly a reprezentatívny počet hlasovaní, nakoľko počas analyzovaného obdobia 18 rokov sa v rámci danej oblasti uskutočnilo iba 99 hlasovaní a z toho 70 v rámci 8. zloženia EP. Takisto táto oblasť spoločne s oblasťou *právnych záležitostí* má transdisciplinárny charakter, čo čiastočne komplikuje ich jednoznačné a rovnocenné zaradenie medzi ostatné oblasti, ktoré sú v príspevku analyzované.

Najvyššiu homogenosť v rámci hlasovania slovenských členov EP vykázali volebné obdobia 2009 - 2014 a 2014 - 2019, čo je spôsobené straníkou príslušnosťou jednotlivých reprezentantov. Vyšší počet politických strán a rovnako ideologické rozdiely medzi slovenskými poslancami EP sa následne prejavili v najnižšej priemernej hodnote indexu zo všetkých práve pre 9. EP.

Z výsledkov vyplýva niekoľko jasne identifikovateľných zistení. Najvyššia miera jednotnosti hlasovania slovenských poslancov EP sa objavuje pri legislatíve a zmluvách týkajúcich sa medzinárodného obchodu, rozpočtu, regionálneho rozvoja a dopravy a cestovného ruchu. Hodnoty nad 0,7 znamenajú, že zvyčajne takmer 12 poslancov z celkového počtu 14, hlasuje v danej oblasti rovnako.

Tabuľka 3: Hodnoty indexu súhlasu pre všetky hlasovania slovenských poslancov EP v rokoch 2004 - 2022 podľa oblastí

Politické oblasti	Politické oblasti v AJ	Index	N
Poľnohospodárstvo	Agriculture	0,633037	1979
Rozpočet	Budget	0,739733	3136
Kontrola rozpočtu	Budgetary Control	0,64805	2092
Občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci	Civil liberties, justice & home affairs	0,606277	3249
Ústavné a medziinštitucionálne záležitosti	Constitutional and inter-institutional affairs	0,65934	1841

Kultúra a vzdelávanie	Culture & education	0,699153	456
Rozvoj	Development	0,57927	541
Hospodárske a menové záležitosti	Economic & monetary affairs	0,673977	2618
Zamestnanosť a sociálne veci	Employment & social affairs	0,600715	1968
Životné prostredie a verejné zdravie	Environment & public health	0,622978	4296
Rybolov	Fisheries	0,678887	763
Zahraničná a bezpečnostná politika	Foreign & security policy	0,673752	5424
Rodová rovnosť	Gender equality	0,511785	1443
Priemysel, výskum a energetika	Industry, research & energy	0,710517	1796
Vnútorný trh a ochrana spotrebiteľa	Internal market & consumer protection	0,698954	922
Vnútorné predpisy EP	Internal regulations of the EP	0,443224	99
Medzinárodný obchod	International trade	0,74117	1289
Právne záležitosti	Juridical affairs/Legal Affairs	0,705442	891
Petície	Petitions	0,533197	315
Regionálny rozvoj	Regional development	0,730071	548
Doprava a cestovný ruch	Transport & tourism	0,721721	1205
Počet všetkých analyzovaných hlasovaní			36871
Celkový vážený priemerný index		0,658081	

Zdroj: vlastné spracovanie na základe VoteWatch Europe v Hix et al., 2022

Naopak, najnižšia miera jednotnosti (pri nerátaní položky *Vnútorné predpisy EP*) sa objavuje v oblastiach rodová rovnosť, petície a rozvoj. Ide o hodnoty nižšie ako 0,6, čo znamená, že približne 9 poslancov zo 14 zvykne v danej oblasti hlasovať rovnako. Identifikácii týchto zistení napomáha nielen celkový vypočítaný index v tabuľke č. 3, ale aj zaradenie jednotlivých obsahových oblastí v tabuľke č. 2. V rámci všetkých zložení EP sa dané oblasti umiestnili v nadpriemernej, resp. podpriemernej časti tabuľky, čo potvrdzuje uvedený trend.

Na pomyselnú kontrolu týchto zistení je možné využiť jednu oblasť, kde SR nemá takmer žiadne národné záujmy. Tou je rybolov. Vzhľadom na to, že SR nemá prístup k moru, tak všetky rozhodnutia týkajúce sa rybnej politiky majú v prípade slovenských členov EP iba stranícku dimenziu, a nie národnú. To sa v rámci zistení potvrdilo, nakoľko celkový index pre rybolov je veľmi blízky celkovému priemeru a s výnimkou 6. EP bol vždy na takmer totožnej úrovni s celkovým priemerným indexom. Podobné hodnoty vykazujú aj oblasti zahraničná a bezpečnostná politika, hospodárske a menové záležitosti a ústavné a medziinštitucionálne záležitosti. Pri nich je možné identifikovať určitú národnú dimenziu, ale žiadnu národne založenú zákonitosť jednotnosti hlasovania

slovenských poslancov EP.

4. Diskusia

Získané výsledky potvrdzujú domnienku, že v oblastiach s vyššou hodnotu indexu súhlasu slovenských členov EP, je možné identifikovať určitú dimenziu národného záujmu, ktorý sa týmto prejavuje aj v rámci hlasovania v pléne EP. Najvyššiu hodnotu indexu celkovo získala oblasť *medzinárodného obchodu*. Tá v prípade 6.EP a 7.EP dosiahla hodnoty blízke celkovému priemeru daného zloženia EP, avšak v prípade posledných dvoch zložení EP slovenskí poslanci hlasovali v rámci oblasti medzinárodného obchodu výrazne nadpriemerne jednotne, čo sa prejavilo na celkovej hodnote indexu. Medzinárodný obchod patrí do výlučnej kompetencie EÚ. Aj keď dôležitú pozíciu v oblasti zahraničného obchodu EÚ zohráva Európska komisia, tak EP má v súčasnosti konečné slovo pri všetkých legislatívnych aktoch a aj zmluvách o slobodnom obchode s inými štátmi a colnými úniami. Doterajšia prax EÚ bola založená na liberalizácii medzinárodného obchodu a otváraní nových trhov, a to nielen počas ekonomicky úspešných období, ale aj v čase aplikovania unilaterálnych protekcionistických opatrení zo strany najväčších obchodných partnerov. (Meunier, 2022) Pre SR ide o mimoriadne pozitívny vývoj vzhľadom na silnú proexportnú orientáciu a celkovú obchodnú otvorenosť - dlhodobo na úrovni viac ako 170% (Our World in Data, 2020) - s vysokým podielom automobilového priemyslu, ktorý je konkurencieschopný v mnohých regiónoch sveta. Kausalitu vzťahu *otvorenosť ekonomiky SR – vyššia miera jednotnosti hlasovania v oblasti medzinárodného obchodu* nemôže autor rigorózne potvrdiť, ale zdá sa, že tu zohráva dôležitú úlohu.

Takmer rovnakú hodnotu dosiahol aj *rozpočet EÚ*. V rámci neho má EP všeobecne ako celok relatívne silnú kohéziu. (Hix, Noury, 2009) To čiastočne vysvetľuje vysokú hodnotu indexu v prípade slovenských poslancov, avšak tá je ešte o niečo vyššia ako priemer EP, čo naznačuje prítomnosť národného záujmu. Ten môže byť s najväčšou pravdepodobnosťou vysvetlený spoločne s ďalšou oblasťou v poradí - *regionálny rozvoj*. Keďže SR patrí medzi nové členské štáty s podpriemernou úrovňou ekonomiky v rámci EÚ, tak má nárok na relatívne značné množstvo finančných prostriedkov prichádzajúcich z rozpočtu EÚ najmä skrz nástroje regionálnej politiky EÚ. Tie v ostatnom období tvoria viac ako 60% všetkých verejných investícií v SR a prípadné zvýšenie, resp. zníženie alokovanej finančnej čiastky určenej na regionálnu politiku v rozpočte EÚ má

výrazný dopad na rozvoj regiónov v SR. Tento fakt vytvára silnú motiváciu pre slovenských poslancov v EP usilovať sa o čo najvyššie navýšenie veľkosti rozpočtu a špecificky rozpočtových položiek určených na regionálnu politiku a kohéziu.

Tieto zistenia nie sú obzvlášť prekvapivé, nakoľko ich vysvetlenie môže byť jednoducho a logicky podložené. Takisto v týchto oblastiach je očakávaná zvýšená presvedčovací a lobingová aktivita voči poslancom EP - či už zo strany národnej vlády, alebo národných záujmových skupín. (Costello, Thomson, 2016) No naopak náročnejšie na vysvetlenie je umiestnenie troch oblastí s najmenšou tendenciou hlasovať jednotne a celkovým indexom nižším ako 0,6. Pri nezapočítaní oblasti vnútorných predpisov EP najnižšiu úroveň indexu má oblasť *rodovej rovnosti*. V prípade SR ide o relatívne polarizujúcu tému, ktorá nemá v rámci politického systému SR a verejnej správy také stabilné ukotvenie ako v starších členských štátoch EÚ. V prípade SR bola táto problematika mimoriadne spolitizovaná a v rámci politického diskurzu vyvrcholila až neratifikovaním *Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácomu násilliu a o boji proti nemu* (tzv. Istanbulskeho dohovoru), ktorý bol viacerými politickými stranami a aj kresťanskými cirkvami v SR označený ako prostriedok šírenia genderovej a protirodinatej agendy. (Sekerák, 2020) Pre politických predstaviteľov predstavuje téma rodovej rovnosti relatívne uchopiteľnú polarizačnú tému, na ktorej sa môžu zviditeľniť pred potenciálnymi voličmi. Či už v rámci boja za zvyšovanie rodovej rovnosti, alebo proti nej. A to platí aj pre poslancov EP. Okrem toho v tejto oblasti určitú úlohu môže zohrávať aj vyšší počet mužov medzi slovenskými poslancami v porovnaní s počtom žien (54 mandátov, z toho 37 mužov a 17 žien). Oblasť rodovej rovnosti v prípade slovenských poslancov EP skutočne demonštruje dlhodobú rozpustenosť, ktorá bola prítomná vo všetkých doterajších zloženiach EP, pričom v poslednom 9. EP je ešte výraznejšia.

Nasledujúcou oblasťou s nízkym výsledkom sú *petície*. Ide o špecifickú oblasť, ktorá je charakteristická relatívne nižším počtom hlasovaní (315 v rámci analyzovaného obdobia) a takisto nízkou relevanciou pre tvorbu dôležitých rozhodnutí v priestore EÚ. (Vogiatzis, 2021) Občania členských štátov EÚ majú právo podávať petície Európskemu parlamentu, ktoré následne rieši samostatný Výbor pre petície. Oblasť riešené v rámci občianskych petícií nie sú súčasťou prebiehajúcich legislatívnych procesov vychádzajúcich z Európskej komisie a preto aj jednotlivé poslanecké kluby a skupiny nevenujú tejto oblasti takú úroveň pozornosti ako iným.

Rozvoj je ďalšou oblasťou s nízkou homogénnosťou hlasovania slovenských poslancov EP. Na rozdiel od regionálneho rozvoja v tomto prípade ide o agendu globálneho rozvoja a rozvojovú a inú pomoc, ktorú EÚ poskytuje iným štátom a organizáciám, nie svojim členom. Získaný výsledok je značne ovplyvnený posledným zložením EP, v ktorom v rámci 201 hlasovaní vychádza index súhlasu 0,465, čo je najnižšia hodnota spomedzi všetkých oblastí v danom volebnom období. V ostatných zloženiach sa rozvoj umiestnil tesne pod priemerom. Pri vzájomnom porovnaní možno konštatovať, že v prípade posledného zloženia EP ide o anomáliu, nakoľko rozdiel oproti priemeru je 0,14, pričom pri ostatných zloženiach EP bol rozdiel vždy nižší než 0,05. Je potrebné spomenúť, že v rámci analyzovaného obdobia (do 9. 6. 2022) sa v rámci oblasti rozvoja v Európskom parlamente neschvaľovali žiadne opatrenia a ani dokumenty súvisiace s vojenským konfliktom na Ukrajine. Z tohto dôvodu ide o pozoruhodný fenomén, ktorého príčiny by si zaslúžili podrobnejší výskum.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že väčšina ekonomicky orientovaných oblastí získala v rámci výskumu nadpriemerné hodnoty indexu súhlasu. Okrem už vyššie spomenutých sem možno zaradiť oblasti: *doprava a cestovný ruch, priemysel, výskum a energetika* a taktiež *vnútorný trh a ochrana spotrebiteľa*. Naopak, podpriemerné hodnoty dosiahli politicky orientované oblasti, kde EÚ zväčša nemá silné kompetencie a má obmedzené pole pôsobnosti. Tu možno zaradiť *zamestnanosť a sociálne veci, občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci* a taktiež *životné prostredie a verejné zdravie*. Povšimnutia hodná je aj oblasť *zahraničnej a bezpečnostnej politiky*, kde hlasovania slovenských poslancov EP nepreukázali hlbšiu prítomnosť národného záujmu a indexy súhlasu takmer dokonale kopírovali priemerný index s rozdielom menším ako 0,035.

Výsledky výskumu umožňujú formulovať relevantné závery, avšak je potrebné mať na pamäti jeden dôležitý aspekt. Ním je zvyšujúca sa dôležitosť a dopad hlasovaní neskorších zložení EP. Systém hlasovania podľa mien (roll-call vote) tvoril v prípade 6. EP omnoho nižšie percento v rámci všetkých hlasovaní v porovnaní s 8. EP a 9. EP, kde je hlasovanie podľa mien povinné pre všetky finálne hlasovania o legislatíve. Okrem toho celkový počet hlasovaní je výrazne, až niekoľkonásobne vyšší v prípade novších zložení EP. (6. EP – 6 199 hlasovaní za celé volebné obdobie 5 rokov; 9. EP – 13 459 hlasovaní za polovicu volebného obdobia necelých troch rokov.) Z tohto dôvodu sa na získaných výsledkoch najvýraznejšie prejavujú hlasovania 9. EP, aj keď jeho funkčné obdobie ešte stále trvá. Na identifikáciu jednotlivých obsahových oblastí a pre

širší pohľad je preto nutné akcentovať aj údaje v Tabuľke č. 2.

Další limit výskumu autora spočíva v započítavaní omylov. Keďže aj poslanci EP sú len ľudia a počet hlasovaní v EP je veľmi vysoký, tak je možné, že niektorý poslanec sa pri hlasovaní neúmyselne pomyli a výsledok je následne takto zaznamenaný. V rámci tohto výskumu nevieme tieto omyly odfiltrovať a do štatistiky započítať pôvodný úmysel poslanca. Takisto nie je vôbec známe, aký veľký podiel z celkového počtu môžu tvoriť takéto chybné hlasovania. Autor sa ale domnieva, že ide o zanedbateľné číslo.

Vykonaný výskum prispieva k súčasnému stavu poznania doteraz nevykonanou aplikáciou indexu súhlasu na všetky hlasovania poslancov EP iba zo SR počas dlhodobého obdobia 18 rokov. To umožňuje relatívne spoľahlivo určiť oblasti, v ktorých je možné identifikovať určitú prítomnosť národného záujmu SR v Európskom parlamente. V súvislosti so slovenskou dimenziou európskeho parlamentarizmu je možné identifikovať viacero kvalitných výskumov analyzujúcich voľby do EP v SR a stranické zloženie poslancov, no absentuje kvantitatívny výskum činnosti jednotlivých slovenských poslancov EP. A práve túto výskumnú medzeru sa snaží autor týmto článkom vyplniť.

Získané výsledky bude možné využiť či už v rámci porovnania s inými členskými štátmi v rovnakom časovom období, alebo pri hodnotení činnosti 9. zloženia EP, ktoré má doteraz najvyšší počet roll-call hlasovaní v histórii EP. Taktiež prínosné môže byť zhodnotenie jednotlivých presahov medzi národnou jednotnosťou hlasovaní a stranickou jednotnosťou hlasovaní. Okrem toho vykonaný výskum otvára niekoľko otázok, ktoré by si v slovenskom kontexte zaslúžili kvalitatívne skúmanie. Napríklad prečo má 9. EP tak výrazne nižšiu hodnotu indexu súhlasu pre oblasť rozvoja? Prečo je hodnota indexu súhlasu pre oblasť Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky na rovnakej úrovni ako rybolov - naznačuje to absenciu národného záujmu? Prečo má oblasť rodovej rovnosti také nízke úrovne indexu súhlasu a prečo majú klesajúcu tendenciu?

Záver

Slovenská republika je súčasťou EÚ od roku 2004 a jej občania doteraz zvolili svojich reprezentantov do Európskeho parlamentu v štyroch volebných obdobiach. Pôsobenie zvolených poslankýň a poslancov je tak, ako aj v prípade ostatných členských štátov, determinované primárne ich stranickou príslušnosťou. Národná príslušnosť má sekundárny charakter, ale jej vplyv je možné identifikovať aj v prípade slovenských členov EP. Naš výskum preukázal

vyššiu homogénosť hlasovania slovenských poslancov EP vo väčšine ekonomických oblastí s primátom oblastí ako medzinárodný obchod, rozpočet a regionálny rozvoj. Naopak, najnižšia homogénosť bola zaznamenaná v prípade politicky orientovaných oblastí s najnižšou hodnotou indexu pre oblasť rodovej rovnosti, petícií a rozvoja. Pozoruhodná je v tomto kontexte pozícia ostatného zloženia EP (2019 - 2022), ktorá výrazne znižuje dovtedajšiu homogénosť hlasovania slovenských členov EP.

V prípade Slovenskej republiky priťahuje pracovná agenda Európskeho parlamentu veľmi málo pozornosti zo strany širokej verejnosti. Demonštruje to aj tradične najnižšia účasť slovenských občanov vo voľbách do Európskeho parlamentu. Nielen z tohto dôvodu, ale aj z dôvodu zvyšujúcej sa dôležitosti Európskeho parlamentu v rámci legislatívneho procesu je potrebné upriamovať väčšiu (aj výskumnú) pozornosť na činnosť a pôsobenie Európskeho parlamentu. V súvislosti so slovenskou dimenziou európskeho parlamentarizmu je možné identifikovať viacero kvalitných výskumov analyzujúcich voľby do EP v SR a stranícke zloženie poslancov, no absentuje kvantitatívny výskum činnosti jednotlivých slovenských poslancov EP. A práve túto výskumnú medzeru sa snaží autor týmto článkom vyplniť. Identifikácia jednotlivých obsahových oblastí za SR otvára množstvo otázok, ktoré majú nielen národný, ale aj medzinárodný kontext. Zodpovedanie aspoň časti z nich by predstavovalo dôležitý pozitívny posun v rámci problematiky, ktorá je síce veľmi dôležitá, ale spojená s veľmi nízkym záujmom mnohých zainteresovaných aktérov.

Literatúra:

- CARRUBBA, C. J., GABEL, M., MURRAH, L., CLOUGH, R., MONTGOMERY E., SCHAMBACH, R. 2006. Off the Record: Unrecorded Legislative Votes, Selection Bias and Roll-Call Vote Analysis. *British Journal of Political Science* [online]. 2006, roč. 36, č. 4, s. 691–704. ISSN 1469-2112, 0007-1234. Dostupné na: doi:10.1017/S0007123406000366
- CENCIG, E., SABANI, L. 2017. Voting Behaviour in the European Parliament and Economic Governance Reform: Does Nationality Matter? *Open Economies Review* [online]. 2017, roč. 28, č. 5, s. 967–987. ISSN 1573-708X. Dostupné na: doi:10.1007/s11079-017-9461-0
- COSTELLO, R., THOMSON, R. 2016. Bicameralism, nationality and party cohesion in the European Parliament. *Party Politics* [online]. 2016, roč. 22, č. 6, s. 773–783. ISSN 1354-0688. Dostupné na:

- doi:10.1177/1354068814563972
- EURÓPSKY PARLAMENT, 2022. Rokovací poriadok Európskeho parlamentu [online] [cit. 19.11.2022]. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2022-07-11-TOC_SK.html
- GYÁRFÁŠOVÁ, O., HENDERSON, K. 2018. Slovakia and the turnout conundrum. *East European Politics* [online]. 2018, roč. 34, č. 1, s. 77–96. ISSN 2159-9165. Dostupné na: doi:10.1080/21599165.2017.1419189
- HIX, S., FRANTESCU, D., HAGEMANN, S. 2022. VoteWatch Europe European Parliament and EU Council Voting Data [online]. [cit. 20.11.2022]. Dostupné na: <https://simonhix.com/projects/>
- HIX, S., NOURY, A. 2009. After Enlargement: Voting Patterns in the Sixth European Parliament. *Legislative Studies Quarterly* [online]. 2009, roč. 34, č. 2, s. 159–174. ISSN 1939-9162. Dostupné na: doi:10.3162/036298009788314282
- HIX, S., NOURY, A., ROLAND, G. 2005. Power to the Parties: Cohesion and Competition in the European Parliament, 1979–2001. *British Journal of Political Science* [online]. 2005, roč. 35, č. 2, s. 209–234. ISSN 1469-2112, 0007-1234. Dostupné na: doi:10.1017/S0007123405000128
- HIX, S., NOURY, A., ROLAND, G. 2018. Is there a selection bias in roll call votes? Evidence from the European Parliament. *Public Choice* [online]. 2018, roč. 176, č. 1, s. 211–228. ISSN 1573-7101. Dostupné na: doi:10.1007/s11127-018-0529-1
- KANCELÁRIA EP V SR, 2019. Výsledky volieb do Európskeho parlamentu [online] [cit. 19.11.2022]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/slovakia/sk/spravodajstvo-aktivita/aktivita/aktivita2019/m-j-2019/vysledky-volieb-do-ep.html>
- KANIOK, P., KOMÍNKOVÁ, M. 2022. Hard and Soft Euroscepticism in the European Parliament. *European Review* [online]. 2022, roč. 30, č. 1, s. 79–95. ISSN 1062-7987, 1474-0575. Dostupné na: doi:10.1017/S1062798720001088
- KANIOK, P., MOCEK, O. 2017. Roll Call Votes in the European Parliament: a good sample or a poisoned dead end? *Parliaments, Estates and Representation* [online]. 2017, roč. 37, č. 1, s. 75–88. ISSN 0260-6755. Dostupné na: doi:10.1080/02606755.2016.1232994
- KEREKES, D. 2019. Obyčajní ľudia sa čiernemu Petrovi vyhli o chlp. Ak by KDH získalo o 371 hlasov menej, Lexmann by šla do Bruselu. *Denník N* [online] [cit. 20.11.2022]. Dostupné na: <https://dennikn.sk/blog/1480847/obycajni-ludia-sa>

ciernemu-petrovi-vyhli-o-chlp-ak-by-kdh-ziskalo-o-371-hlasov-menej-lexmann-by-sla-do-bruselu/

- KOVÁŘ, J. 2014. Europeizace volebních programů pro volby do EP. *Politické vedy*. 2014, roč. 17, č. 3, s. 32–67. ISSN 1335-2741.
- MEUNIER, S. 2022. The end of naivety : assertiveness and new instruments in EU trade and investment policy [online]. Fiesole: European University Institute [cit. 20.12.2022]. ISBN 978-92-9466-253-8. Dostupné na: doi:10.2870/786453
- OTJES, S., VAN DER VEER, H. 2016. The Eurozone crisis and the European Parliament's changing lines of conflict. *European Union Politics* [online]. 2016, roč. 17, č. 2, s. 242–261. ISSN 1465-1165, 1741-2757. Dostupné na: doi:10.1177/1465116515622567
- OUR WORLD IN DATA, 2020. Trade openness. Our World in Data [online] [cit. 20.12.2022]. Dostupné na: <https://ourworldindata.org/grapher/trade-openness>
- RINGE, N. 2009. *Who Decides, and How?: Preferences, Uncertainty, and Policy Choice in the European Parliament*. New York: OUP Oxford. ISBN 978-0-19-157194-7.
- RYBÁŘ, M. 2020. Slovakia. V: Vít HLOUŠEK a Petr KANIOK, ed. *The European Parliament Election of 2019 in East-Central Europe: Second-Order Euroscepticism* [online]. Cham: Palgrave Macmillan, s. 229–251 [cit. 10.2.2023]. ISBN 978-3-030-40858-9. Dostupné na: doi:10.1007/978-3-030-40858-9_11
- SEKERÁK, M. 2020. Neliberálny populizmus na Slovensku: prípad tzv. rodovej ideológie. *Acta Politologica* [online]. 2020, roč. 12, č. 1, s. 65–86. ISSN 1803-8220. Dostupné na: doi:10.14712/1803-8220/21_2019
- VOGIATZIS, N. 2021. The Past and Future of the Right to Petition the European Parliament. *Yearbook of European Law* [online]. 2021, roč. 40, s. 82–110. ISSN 0263-3264. Dostupné na: doi:10.1093/yel/yeab009
- WILLUMSEN, D. 2022. Policy preferences, unity, and floor dissent in the European Parliament. *Journal of European Public Policy* [online]. 2022, roč. 29, č. 0, s. 1–21. ISSN 1350-1763. Dostupné na: doi:10.1080/13501763.2022.2107047
- ZAPLETALOVÁ, V., KOMÍNKOVÁ, M. 2020. Who is fighting against the EU's energy and climate policy in the European Parliament? The contribution of the Visegrad Group. *Energy Policy* [online]. 2020, roč. 139, s. 111326. ISSN 0301-4215. Dostupné na: doi:10.1016/j.enpol.2020.111326